

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Synonyma medicinae sive clavis sanationis

Simon <lanuensis>

[Venedig], 13. Nov. 1486

Z

[urn:nbn:de:bsz:31-315861](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-315861)

Yrigion dicitur senectium scilicet cardus benedictus
Hacer.

Yrigion .g. nos senectium vocamus qd canis filis vi-
deatur florere capillis z cetera.

Yrim agrestem multi vocant plantam quam **Y**.
efemerion vocat.

Yris **Y**ria .yris illirica folia bz rilifio .i. gladiolo silia
sed maiora z vastiora z pinguiora flores et bz su-
periores diuersi coloris .i. albos aut mellinos aut
purpureos aut venetos radices habet sub terra
duriores z incuruatas odore bono pleas .hee ra-
dices colligende sunt z filo inferende .z zc penden-
tes sicande sunt melior e tamen macedonia yris
an ylrira z maxime durior z colore ruffo z odo-
re bono . Eligenda est gustu calidior que cu turt
ditur sternutamenta pducit .libica etiam albidior
est z gustu amarior hec in virtute ponitur in se-
cundo loco z euz inueterauerit vt rez cauernas
hnt tunc melius olent sed virtutem inferius ha-
bent zc.

Yriscieptron **Y**li .est fructex humilior atqz spino-
sus in siria z rhodiorum insulis nascens qd alij ad
bispitheum siri diazimon vocant optimas qui
minime ferulaceus rubeus z in purpura verges
stracto cortice nascitur plurib locis sed n vb .qz
odoratus zc.

Ys .g. z chiros sus porchus.

Yschirominas parotidas vocat **Y**riba .duras.

Yscia **Y**lex .ca. de dieta dissintericorum zc.

Ysopon .g. ysopus herba penultima pducta.

Ysopus **Y**ria .ysopus est herba omnibus nota .ei
due sut species .vna e montana z alia ortiua zc.
hec ab **Y**ui .df ysopus sicca ad differentiam hu-
mide que est cerotus.

Ysopum cerotus **Y**ria .est quasi sordes ex succo la-
narum succidarum .qz hoc modo colligitur lane
sucide z sordidissime mor detonse mittuntur in
vas aquam calidam hns z sic succeditur ignis vt
aliquid ferueat deinde refrigeratur z qz super na-
tauerit in modum pinguedinis abstrahitur ma-
nu z in vas stagnicum mittitur z sic ipsuz vas re-
pletur pluuiali aqua z coopertum tenui linteo
ponitur ad solem biduo z sic tertia die aqua deli-
pidatur z alia recens mittitur z similiter relinqt
ad solem z rursus delimpidatur z reponitur zc.

Yli .**Y**sopum iuquit est sordes pecuduz sudoz
que femorum z aliarum adherens lanis .ysopum
vocat melior maritis omnibus geitus fit pluri-
bus modis .sed .pbatissimum lana ab his partib
recenti capta aut quibuscunqz sordibus succidis
pmum collectis lento igne in cneo subferuere fa-
ctis z refrigeratis piguqz qz supernatat in fictili
vase iteruqz decocta secuda que aqua lauatur z
in linteo siccatu ac sole torretur donec candida
fiat ac translucida .tunc in stagna picide condit
pbatio aut huius vt virtus oleat z manuficate
ex aqua non liquetur sed albefcat vt ceruisa zc.

hec ab **Y**ui .ysopus humida vocatur .hec in anti-
dotario viim esopus ygrj df .in vero **Y**ria .colli-
gitur aut ipse succus sic sume lanas molles ac ru-
des z lava in aqua calida sub sole feruenti z om-
nes sordes exprime qbus in conca missis cu aqua
vehementer comoue donec spumam heat pluri-
mam postea spuma ipam colligis aut asperia aq
maritima cu constiterit supernatas pinguedo col-
ligitur in alio vase fictili z superinfundis aquam
maritima cum ingenti motu donec spumare ces-
set tunc colligis ipsam pinguedine z manib ma-
larabis vt si qua purgamenta fuerint admixta se-
pentur tuc refusa aqua prioz atqz alia superinfu-
sa adhibito motu manibus operare donec alba
et pinguis appareat z sic reponere in vase fictili
z cetera.

Yua supra in camepiteos.

Ystera .g. locus muliebris matrix.

Ytea gre .salix inde diayton emplastrum qz cum fo-
lijs salicis su **Y** Cassius seix in suo antidotario z in
vlim.

Ytria **Y**lexan .capitu .de dissinteria z alijs pluribus
locis sunt tri .qui de pasta fiunt multum macera-
ta z tracta

B littera pariter se habz apd
grecos z arabes vt apd nos
Behasaram arabice crocus
z est a latino .nam grec cro-
chos.

Babaragi **Y**ui .capitu .d ca-
su capillorum zc.

Baharat est apud **Y**ui .id qz apud **Y**ria .antillos df
vt supra in .a.

Babalegum apud **B**ali aba .exponitur mastix.

Babarged ara .samaragdus gema.

Babaera vocatur a multis vlgariter planta .vnde fit
aloes imitantes arabicum qz est sibi.

Bagi **S**tephanus pro zegi scripsit z alibi zagum.

Babat ara .argentu viuui sed apud **Z**ilbau i zauth
df z apd **A**lchimicos azoch.

Babit ara .oleum de oliuis proprie zaitum vero oli-
ua .**S**tepha .vero zeitumum .p zaiatumum z zei-
tum .p zaitum scripsit.

Balium in antidotario vlim in emplastro diadiptao
z alieni vñ nardi ibi scribitur.

Bacchar grece zucharam latine arabice suchar su-
pra in .s.

Bamaruene in pratica **B**aliab .li .primo capitu .de
temulecia q fit p vinum iu sili confectione in pa-
tegni e bolus loco illius

Bamboz ara .volatile anulolum aculeatum vt ve-
spa volans cum murmure.

Bainozad et vñ zmarad lapis smaragdus arabice.

Banda fm **Y**ria .vocatur qita spes lapati.

Baraminerua **S**te .est bulbos emathicos z est cepe
azir z est bulbos vomicus.

Barnech supra in galiopsis.

Zambugi supra in oleastro.
Zarnab est arbor q̄ **Z**ui. describit mibi ignota s̄ ex
Alaui h̄z odorem citri z est pua planta.
Zarnich ara. arsenicū. arfinago aliqui greci dixerunt
Zaurur vs̄ zaror est qdam fructus filis piro in figura
z puus z vocatur a siculis apud quos nascitur ar
bor eius zarore. quidam sorbam putauerunt. sed
non est quavis eiusdem virtutis sit in omnibus.
Ste. vero mespilam dixit sed nō ē. nam ip̄a gu
beira vocat ara. et zaruruz. p̄ zaror scripsit.
Zarunegi in. iij. prattice **Z**liabas in confectione filo
nij perfici **Z** vocat apolonie feretie pro doxonigi
scripsit.
Zea vbi in pratica sili **Z**man. indisterti ad disinteriā
z sturum ventris h̄f in sili loco in **Z**lman. habet
panicum **G**al. p̄mo de regimine sanitatis com.
mendat zea z non panicum zc. z fm q̄b d̄z libro
alimentoz zea est spelta. z sic zea fm **G**ali. non
videt panicum.
Zebel ara. steruus z chara silr.
Zebd ara. butirum.
Zebet albbahar ara. spuma maris.
Zedef ara. conchilium
Zeduar ara. zedoaria sed apud **Z**ui. zeduar vocat z
zurubet est sp̄s ei⁹. z est d̄fia inter vtraqz. ego
vidi zurumbet **Z**ui. diuersa facit ca.
Zefr arabice pir.
Zegi ara. vitriolum zeg.
Zechereth alchas ara. flos eris.
Zeide ara. augumētationes q̄ fiunt in crurib⁹ equo
rum z similiū aialium
Zeitumū p̄ zaitumū scripsit **S**te. alicubi.
Zema grece ius.
Zemazay scripsit **S**te. p̄ frumento.
Zengibil ara. zingiber.
Zengifur ara. zinabrium non vs̄sur vt qdam. zenia
farum scripsit **S**te.
Zenzur **A**ulio ca. de fluxu menstruoꝝ inter ber
bas frigiditas nominat.
Zerechara in regali dispositione in ca. de febre con
tinua p̄ prunis inuenitur. z in eodez ca. zerecaz
pro sandalo scribitur.
Zereambadi scripsit **S**teph. p̄ zurumbet z alibi ze
rembadum.
Zeresch **Z**ui. in. iij. canone de cura febrū acutarū
in generali est berberiz in. ij. ca. de berberis quod
incipit **A**mirberberis dicit q̄ est asyresch aliq̄
zerisch. z alicubi zerischim inuenit. zeresga z ze
rescum scripsit **S**te.
Zereuari aqua inuenitur in pratica **Z**lia. pro aqua
cafel.
Zerione ara. acinacium vuc. s. raputium.
Zerna **C**as. se. impetigiens greci lichenas vocat la
tini vero zernas zc.
Zerezari apud **Z**lia. cap. de cancro circa si. est virga
pastoris vel plantago zerekari in alio exemplari
reperi.

Zerzur arabice sturnus auis.
Zia grece odorifera.
Zia **Z**ya. eius duo genera sūt. vnum monokokkū
q̄ vnum granum h̄z fm dikokkuz. q̄ duo grana
h̄z sibi coniūcta apta est vero efcis. inde panis fa
ctus minorem ab ordeo h̄z virtutem z a tritico.
Zibatū alicubi **S**te. p̄ argento viuo scripsit.
Zibib ara. passule.
Zigia in pratica de greco sili **Z**lman. z sili loco i **Z**l
mansore storax. z credo q̄ sit figia. zigia et ē sp̄s
aceris arboris supra in acer.
Zima. g. li. de doc. gre. est fermentum silr z zimi per
ita zimatis fermentatus azūna azūmus idest sine
fermento.
Zenegio supra in rusne
Zebat supra in ronc̄b
Zeo zes. i. serueo inde zoma siue zemia siue zima. i.
seruefcens inde apocima. i. de feruēs. s. decoctio
vnde **A**l. ca. de cura epilepsie apozima inqt ma
gis q̄ zima bibenda est zc. **I**tem ca. de sinantia
caritarum z surfuris zimam dabis zc. z ifra zima
ex lenticula zc. puto q̄ sit decoctio non sirupata
nam apozima in antidotario vliqz semper cū mel
le sit z est velut syrūpus.
Zimia apostema stematicum q̄ vnd bimia d̄.
Ziniar ara. erugo eris.
Zingiber p̄ferunt greci z serbūt ziggiber p̄ geminū
g. zinzibil vero arabes **Z**ya. arbor est nascens in
arabia plurimum cuius coma frequēter vtuntur
incole sicut nos ruta maxime ad māducare adbi
betur. sunt vero radices minute sicut cipi subal
bido colore h̄ntes sicut piperis gustuz odore sua
ui. eligendum vero est non ptulū z graue q̄ mul
ti condunt pro putredine z mittunt in vesic̄ cui
addunt mel coctum z reponunt z **I**stalis trans
mittunt zc.
Zinyiber caninum ap̄ **Z**ui. exposuit quidam q̄ est
psicaria. tu vero considera.
Zipule frictelle crispelle panis fritus in oleo
Zir ara. alabastrum li. de doc. ara.
Zizaram merua **S**teph. ē bulbos ematicos est cepe
azir z est bulbos vomicus
Zirbus pinguedo inuolens iute stina zc.
Zizanon. g. zizania lolium.
Zizise. g. iuube vt in pratica de greco sili **Z**lman. so.
in decoctione ad catarrum vbi habet zizifa. **A**l
mansor ibidem habet iuube zinzue inuenitur i
li. **Z**ya. p̄po ca. verum illud caplm nō ē **Z**ya.
sed de libro **P**līnij minoris. **G**recus scribit ziz
zifon z p̄ arboze zinzisea.
Zmarach z zmar ara. fistula. nos imitātes vulgo za
maraz dicim⁹ zmar alrabi fistula pastoris aliquā
do mizamar d̄nt.
Zmixar apud **K**iranidam rostrum. sed ap̄ **Z**ya
scoti. similax. z est magis consonum greco. **N**am
nunquam. m. post. z. liquefcere reperi de similax
supra.

Smirnion **S**ya. nascitur in monte amanon virgas
 bz filies apio z ramulos plurimos z folia filia eis
 lata z super terram spāsa foris z piguora z odo
 rata cum viscidine color illi mellinus est. sūr ei
 capitella super virgam aneto filia. z semen obro
 tundum sile cauliculo nigro z gustu viscidum et
 velut mirre hñs odorem radix eius viscida est z
 odorata z mollis succum plurimum hñs z fauces
 mordens corium est illi afforis nigrum z intue vi
 ride aut subalbidum nascitur locis asperis z hu
 mectis zc. aliud ca. de eadem est apud **S**ya. q
 incipit smirnon vocant de quo supra.
Soa. g. vitam 30 viuo 30n viuens inde 30diaca z 30
 diacns z alia.
Soiffam eradi nauibus diximus cer a z pice marino
 sale macerata zc. **P**li. sed **S**te. 30pissa dixit et
 puto melius z apd **S**ya. ca. 8 pice apozima vo
 catur vt supra in. a.
Somion. g. z somos ius falsamentum furamentum
 liquamen iusellum. liber de doctrina greca inde
 euzomium vocant herbam mentam quasi bonū
 falsamentum. **G**al. libro de alimentis 30mon. i.
 brodium.
Soz apd **S**ya. vocatur secūda spēs serpilli.
Sozag ara. lauda auis liber de doctrina ara.
Suan fm **A**lbai ara. est zizania lolium que z reifen
 dicitur.
Subd ara. butirum maxime crudum in. iij. **A**lman.
 3azubd scri bitur postea vero de cocto loqtur zc.
Sucozaria in antidotario vniuersali in confectione
 mitridati exponitur qd est flos agni casti.
Sufara dixit **S**te. in synonymis leuisticum sed non
 consonum veritati.
Sufe ara. yfopus ratat humida. yobes sicca sz **S**te
 phanus yufa dixit.
Sufere **A**uicen. de ipso ppum ca. facit. dicit qd est
 arbor cuius granum est simile halaniudem que
 dicit albaze z similis rute. z dicitur dinarigina z
 cetera. supra in aze ibi videbis qd de eadem tria
 capitula facit zc.
Suferand **S**o. **S**era. in. vij. in confectione dicta ke
 skigeru est radix mandragore.
Suezegi arabice vitrum.
Sukem ara. katarus cum descendit ad pectus ppe
 liber de doctrina arabica.
Sukenge in. iij. **A**lmanfoxis fit cum farina z aqua z
 melle simul mistis. z cum oleo fritis zc.
Suenien arabice.
Sumi scripsit **S**teph. pro zima z est caminum pro
 camir dixit z est fermentum.
Suria arabice alga.
Surungen idest surungen supra in su z est hermo.
 dactilus.
Suriderdar in tertio pratice **H**aliabas capitulo de
 febre continua videntur viole. **I**tem capitulo
 de febre empialos trocisci zurizerdar inueni ex
 positum qd est absinthium. nescio quia nec gre.

eum nec arauicum est. **I**tem ibidem zuricedaz.
 z videntur citronia.
Zarucus **G**alie. lib. de alimentis est animal lepus.
 culis simile zunicum vocant zc. et est cuniculus.
Zuros **S**tepha. suchaba.
Zurumb arabice supra in rusnee.
Zurumbet dicunt quidam arabum qd est zedoaria.
 sed **A**uicenna diuersa capitula de viroqz scribit
 est tamen eiusdem speciei sed inferior est. ea sūt
 radices similes cipero in figura sed multo maio
 res z duriores int^o subcitri coloris odore et sa
 pore zedoarie remissis tamen.

Venetijs per **G**uiehmum de **T**ridino ex
Monteserato. **M**cccclxxvi. die. xij.
Nouembris.

Registrum.

Prima vacat
Incipit claus
 comite me
 semine pro
B b
 ad hanc
 z est ara.
 miconij
Anthrakion
C c
 appellatur la.
Bellaria seu
 pinguiora et
 scribitur hūbeū
D d
Cazef ara.
 s. infra
 qdam puta
 per quam
E e
Deindar ara.
Dinamis. g.
Bulla ara.
Elicifmatas. g.
F f
 in arabico
Filoflores
Frongo. g.
 capi. facit
Gg
 quas greci.

est semen
In tuba
 nascitur locis
H b
 in sapore
 pratice pro
 puta falso.
 lippotomiam
I i
 optima **P**li.
 tustate in
 larii qui
Oleū balsami
R k
Pericarpum
Pitbiria. sif. g.
Polipus est
Proiectoria
I l
 ara. sorol
 pis debet.
Scorpides
Serpentes
Q m
 corio nigro
Susanum
 arabico va.
U n
 quercus sua.
 niqz clauum
Y datodes. g.

LAUS **B**ED.
AMDN.

